

Εισαγωγικά

Η ανώτατη εκπαίδευση υφίσταται, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, μια σειρά συστηματικών διαρθρωτικών παρεμβάσεων που αφορούν τους θεσμούς, τις λειτουργίες, το ρόλο και τη χρηματοδότηση του ελληνικού πανεπιστημίου. Με τις παρεμβάσεις αυτές απορρυθμίζεται η εκπαιδευτική και ερευνητική λειτουργία του πανεπιστημίου, μεταλλιάσσεται ο ακαδημαϊκός και δημόσιος χαρακτήρας του και, όπως διαφαίνεται, αποδίδεται ένας περιφερειακός ρόλος στο εκπαιδευτικό και ερευνητικό σύστημα της χώρας. Οι παρεμβάσεις αυτές αποτελούν την ελληνική εκδοχή των ενεργειών και των μέτρων με τα οποία η κυρίαρχη στην Ευρώπη νεοφιλελεύθερη πολιτική επιχειρεί να αναμορφώσει, με προκρούσειο τρόπο, την ανώτατη εκπαίδευση και την επιστημονική έρευνα στο πλαίσιο του «Ευρωπαϊκού χώρου της ανώτατης εκπαίδευσης» και του «Ευρωπαϊκού χώρου έρευνας» αντίστοιχα.

Το πανεπιστήμιο του νεοφιλελευθερισμού που προωθείται μέσα από τη «διαδικασία της Μπολόνια» πρέπει να κοστίζει λίγο στο δημόσιο και να παράγει μαζικά «απασχολήσιμους», χωρίς στέρεο επιστημονικό υπόβαθρο, αποφοίτους με γρήγορα «αναλώσιμα» εφόδια, οι οποίοι, ως κάτοχοι ενός ατομικού φακέλου πιστοποιημένων δεξιοτήτων, αντί του πτυχίου, θα εισέρχονται στην αγορά εργασίας εξατομικευμένα. Το έργο που θα επιτελείται στο πανεπιστήμιο του νεοφιλελευθερισμού μπορεί να θεωρείται πλέον επισήμως «προσφορά υπηρεσιών εκπαίδευσης», όπου η έμφαση δίνεται στην «κατάρτιση» και στην πιστοποίησή της μέσω «πιστωτικών μονάδων», με τρόπους που θα μπορεί να υπόκειται στους διακανονισμούς του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου μέσω της συνθήκης GATS (General Agreement on Trade in Services).

Για να επιβληθούν όλα αυτά, η «διαδικασία της Μπολόνια» προβλέπει ένα πανευρωπαϊκό δίκτυο για τη «διασφάλιση της ποιότητας και την αξιολόγηση της ανώτατης εκπαίδευσης», το οποίο θα προκύψει από τη διασύνδεση των αντίστοιχων εθνικών συστημάτων και θα βασίζεται σε ένα σύστημα «πιστωτικών μονάδων». Η γρήγορη απαξίωση της κατάρτισης των «απασχολήσιμων» αποφοίτων που θα παράγει το πανεπιστήμιο του νεοφιλελευθερισμού καθιστά τη γενίκευση της «δια βίου εκπαίδευσης» αναπόσπαστο στοιχείο του πανεπιστημιακού συστήματος.

Το πολυνομοσχέδιο

Αυτές τις ανάγκες (και όχι μόνο) έρχεται να καλύψει η νέα «επίθεση εκσυγχρονισμού» στην ανώτατη εκπαίδευση με το πολυνομοσχέδιο του Υπουργείου Παιδείας, που (από το καλοκαίρι του 2003) επίκειται η ψήφισή του από τη Βουλή για το «Εθνικό σύστημα διασφάλισης και αξιολόγησης της ποιότητας της ανώτατης εκπαίδευσης, τα Ινστιτούτα δια βίου εκπαίδευσης, το Διεθνές Ελληνικό Πανεπιστήμιο και άλλες διατάξεις».

Η κατανόηση, η σοβαρή και υπεύθυνη αντιμετώπιση του πολυνομοσχεδίου είναι απαραίτητο να γίνει στο πλαίσιο όλων των μεγάλων παρεμβάσεων που επιτελούνται στην ανώτατη εκπαίδευση και συνοψίζονται σε ορισμένα βασικά κείμενα, όπως: Η «διακήρυξη της Μπολόνια» (1999), όπου διατυπώθηκαν οι στόχοι για τον «Ευρωπαϊκό χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης». Το «ανακοινωθέν της Πράγας» (2001), όπου οι Υπουργοί Παιδείας διατυπώνουν σαφέστερα και αυστηρότερα

διδάσκοντος που αναδεικνύεται είναι αυτό του πειθήνιου εργαζόμενου που περιφέρεται από ίδρυμα σε ίδρυμα προς εύρεση εργασίας και που παρέχει απλώς υπηρεσίες εκπαίδευσης.

Τα πανεπιστήμια επιφορτίζονται με τόσες νέες λειτουργίες (εξωτερικά χρηματοδοτούμενη έρευνα, εργαστήρια παροχής υπηρεσιών, Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα, Ινστιτούτα δια βίου εκπαίδευσης, προγράμματα ΕΠΕΑΕΚ, Διεθνές Ελληνικό Πανεπιστήμιο) οι οποίες το μεταλλάσσουν από ακαδημαϊκό και δημόσιο θεσμό σε επιχειρηματικό οργανισμό που παρέχει υπηρεσίες εκπαίδευσης και έρευνας για κάθε ζήτηση.

Αυτή όμως είναι και η προοπτική που προδιαγράφει η Ευρωπαϊκή Ένωση για το ευρωπαϊκό πανεπιστήμιο. Πρέπει να παρέχει υπηρεσίες εκπαίδευσης και έρευνας για να αυτοχρηματοδοτείται, όπως προδιαγράφεται σε κείμενο της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για το «ρόλο των πανεπιστημίων στην Ευρώπη της γνώσης».

Η νομοθέτηση του «εθνικού συστήματος διασφάλισης και αξιολόγησης της ποιότητας της ανώτατης εκπαίδευσης» που, σε συνδυασμό με την επερχόμενη (βλ. ανακοινωθέν του Βερολίνου) ένταξή του στο ευρωπαϊκό δίκτυο, παραδίδει το εθνικό εκπαιδευτικό μας σύστημα στην κρίση ενός διεθνούς οργανισμού ξένου προς τα πανεπιστήμια (τεχνοκράτες της εξωτερικής αξιολόγησης). Το νομοσχέδιο εισάγει μέσα σε κάθε πανεπιστήμιο νέες σχολές με την ονομασία «Ινστιτούτα δια βίου εκπαίδευσης» και ιδρύει το διεθνές ελληνικό πανεπιστήμιο που θα παρέχουν υπηρεσίες κατάρτισης και εκπαίδευσης αντίστοιχα και θα λειτουργούν με όρους ιδιωτικοοικονομικούς.

Πρωθούνται έτσι ρυθμίσεις που θα αποτελέσουν ισχυρό μέσον για να ολοκληρωθεί η υπαγωγή της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στη «διαδικασία της Μπολόνια». Τελικά, αυτό θα καθορίσει τα κριτήρια και τους πραγματικούς στόχους της θεσμοθετούμενης αξιολόγησης δεν αναφέρονται στο νομοσχέδιο και εξωραϊζονται στην «εισηγητική έκθεση». Αναφέρονται όμως άμεσα και εκβιαστικά από τον Υπουργό Παιδείας σε επιστολή του προς τα πανεπιστήμια: «Αν δεν αποδεχτείτε το παρόν νομοσχέδιο καταδικάζετε το πανεπιστημιακό εκπαιδευτικό σύστημά μας σε περιθωριοποίηση και τα πτυχία των ιδρυμάτων μας να αναγνωρίζονται μόνο στα πλαίσια της Ελληνικής επικράτειας». Δηλαδή, αντί της αξιολόγησης που θα λειτουργήσει «υποστηρικτικά» προς τα πανεπιστήμια, περιγράφεται ένα απόλυτο σύστημα από το οποίο θα κρίνεται η αξία των σπουδών και των παρεχόμενων τίτλων.

Γι' αυτούς τους λόγους, η θέση της Σύσπειρωσης Πανεπιστημιακών, όπως και της ΠΟΣΔΕΠ, είναι η απόσυρση του πολυνομοσχεδίου και η ανάληψη πρωτοβουλιών ώστε και να γίνει ευρύτερα κατανοητή η σημασία του και οι συνέπειες που θα έχει στη λειτουργία του ελληνικού πανεπιστημίου. Είναι ο μόνος δρόμος να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις, σε συνεργασία με τους φορείς της πανεπιστημιακής κοινότητας και κυρίως με τους φοιτητές, για να αποτραπεί η ψήφισή του.

Η επίθεση που υφίσταται από τον νεοφιλελεύθερο εκσυγχρονισμό οδηγεί το πανεπιστήμιο σε βαθιά κρίση. Υπάρχουν αντιστάσεις; Ναι, και σε ευρωπαϊκό επίπεδο αλλά και στη χώρα μας. Οι προηγούμενες κινητοποιήσεις των πανεπιστημιακών επιτρέπουν κάποια αισιοδοξία, γιατί δημιούργησαν προϋποθέσεις για μια συγκροτημένη αντίσταση. Αναμένεται η αντίσταση των φοιτητών

λήξουν (Β΄ και Γ΄ ΚΠΣ: Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης), χωρίς καμία δέσμευση από την πολιτεία να αναλάβει την κάλυψη των σχετικών δαπανών.

Η αντίληψη και τα κριτήρια της οικονομικής βιωσιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ανταγωνιστικότητας έχουν ήδη επιβληθεί σε μεγάλο βαθμό στη λειτουργία του ελληνικού πανεπιστημίου. Αν αυτές οι εξελίξεις συνιστούν «ώριμες συνθήκες» για την εφαρμογή συστήματος αξιολόγησης, είναι αναμενόμενη η εφαρμογή του με αγοράία κριτήρια (βλ. για παράδειγμα: Δείκτες και κριτήρια αξιολόγησης για τα «έργα ΕΠΕΑΕΚ II» που αφορούν τα Προπτυχιακά και Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών).

Και για να μην υπάρχουν αυταπάτες περί αυτού, στην «έκθεση» που κατατέθηκε στο Βερολίνο, ο Υπουργός Παιδείας αναφέρει, σχετικά με την χρηματοδότηση των ελληνικών πανεπιστημίων, ότι η ελληνική κυβέρνηση αποφάσισε να προωθήσει άμεσα την αλλαγή του συστήματος χρηματοδότησης. Ενώ το υπάρχον, όπως αναφέρεται, βασίζεται στον αριθμό εισακτέων φοιτητών, στο νέο σύστημα η χρηματοδότηση θα γίνεται με βάση «τους στόχους» που θα έχει επιτύχει το κάθε ίδρυμα. Οι στόχοι αυτοί θα περιλαμβάνονται σε ένα τετραετές σύμφωνο (κι' άλλο τετραετές!) που θα συνομοιογείται μεταξύ του υπουργείου και κάθε ιδρύματος. Δηλαδή, δεν θα χρηματοδοτείται πλέον η συνολική λειτουργία του πανεπιστημίου, αλλά οι επίτευξη συγκεκριμένων «στόχων». Μάλιστα αναφέρεται ότι αυτή η εξέλιξη, σε συνδυασμό με την εγκαθίδρυση του εθνικού συστήματος διασφάλισης και αξιολόγησης, αναμένεται να βελτιώσει τη συνολική υπευθυνότητα των ελληνικών ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Το εύλογο ερώτημα γιατί στα ελληνικά κείμενα όλα αυτά αποσιωπούνται έχει να κάνει τουλάχιστον με την πολιτική αξιοπιστία της κυβέρνησης!

Και ποιοι αναμένεται να είναι αυτοί οι «στόχοι», η επίτευξη των οποίων θα καθορίζει τη χρηματοδότηση του κάθε πανεπιστημίου; Μα δεν θα είναι οι στόχοι που έχουν συμφωνηθεί από όλους τους Υπουργούς στη Σύνοδο του Βερολίνου; Εκεί λοιπόν, οι Υπουργοί συμφώνησαν ότι επειδή, όπως αναφέρεται, η ποιότητα της ανώτατης εκπαίδευσης αποδείχθηκε ότι είναι στον πυρήνα της οικοδόμησης του Ευρωπαϊκού Χώρου της Ανώτατης Εκπαίδευσης, μέχρι το έτος 2005 τα εθνικά συστήματα αξιολόγησης της ποιότητας πρέπει να περιλαμβάνουν, μεταξύ των άλλων, και ένα σύστημα πιστοποίησης, διεθνή συμμετοχή, συνεργασία και δικτύωση.

Ποιοι άλλοι στόχοι συναποφασίστηκαν; Όλοι οι Υπουργοί δεσμεύτηκαν ότι μέχρι το 2005 θα έχουν αρχίσει την εφαρμογή του συστήματος των δύο κύκλων σπουδών. Επίσης, οι Υπουργοί, αφού διαπιστώνουν ότι το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς Πιστωτικών Μονάδων (ECTS) αναδεικνύεται σε μια γενικευμένη βάση για τα εθνικά συστήματα πιστωτικών μονάδων, υποστηρίζουν την προώθηση του στόχου να γίνει το ECTS όχι μόνο ένα σύστημα μεταφοράς αλλά και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων, το οποίο θα εφαρμοστεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Χώρου της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Επίσης, θέτουν το στόχο κάθε φοιτητής που αποφοιτά από το 2005 να λαμβάνει αυτόματα και δωρεάν το Συμπλήρωμα Διπλώματος, το οποίο θα εκδίδεται σε μια από τις ευρέως ομιλούμενες ευρωπαϊκές γλώσσες. Επίσης, οι Υπουργοί, για να προωθήσουν στενότερους δεσμούς μεταξύ Ευρωπαϊκού Χώρου της Ανώτατης Εκπαίδευσης και του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας, θεωρούν απαραίτητο να περιλάβουν το διδακτορικό επίπεδο σπουδών ως τον τρίτο κύκλο στη «διαδικασία της Μπολόνια». Θα προωθήσουν επίσης κοινές πολιτικές για τη διαβίου εκπαίδευση, όπου πρέπει να εφαρμοστεί ιδιαίτερα το σύστημα πιστωτικών μονάδων ECTS.

Γνωρίζουμε πολύ καλά ότι ο θεσμός της αξιολόγησης είχε δραματικές συνέπειες στα βρετανικά και αυστραλιανά πανεπιστήμια όπου εφαρμόστηκε. Και αυτό γιατί ως στόχο δεν είχε τη βελτιστοποίηση της έρευνας και των παρεχόμενων γνώσεων που επαγγέλλονταν, όπως και το παρόν νομοσχέδιο, αλλά τη μείωση του κόστους της ανώτατης εκπαίδευσης και την ευθυγράμμιση των πανεπιστημίων με την αγορά εργασίας. Αυτός όμως είναι βασικός στόχος και της «δικασίας της Μπολόνια» για το σύνολο των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων.

Η αξιολόγηση διδασκόντων μεταξύ τους, διδασκόντων προς διδασκόμενους και διδασκόμενων προς διδάσκοντες (κυρίως αυτή) παρά τα όποια επιμέρους προβλήματα δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί σύμφυτη με την ακαδημαϊκή λειτουργία. Δεν είναι όμως αυτό που θεσμοθετείται.

Η δια βίου εκπαίδευση

Με το σχέδιο νόμου ιδρύεται σε κάθε ΑΕΙ και ΤΕΙ ένα «Ινστιτούτο δια βίου εκπαίδευσης» (ΙΔΒΕ) που θα αναλάβει να υλοποιήσει «προγράμματα δια βίου εκπαίδευσης», τα οποία θα απευθύνονται σε αποφοίτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας μεγαλύτερης των 25 ετών και σε πτυχιούχους ανώτατης εκπαίδευσης. Τα ΙΔΒΕ μπορούν να πραγματοποιούν και προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης μέσω των Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ), που έχουν πιστοποιηθεί ή θα πιστοποιηθούν. Μάλιστα, δεν αποκλείεται η 'παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης' στον χώρο κάποιας επιχείρησης!

Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες των ΙΔΒΕ πραγματοποιούνται μέσω των Προγραμμάτων Δια Βίου Εκπαίδευσης, τα οποία λειτουργούν παράλληλα με τα υφιστάμενα στα οικεία ιδρύματα Προγράμματα Σπουδών με ευθύνη των οργάνων του οικείου ΙΔΒΕ και (απλώς) υπό την εποπτεία της Συγκλήτου. Τυπικά οι προτάσεις για έγκριση των Προγραμμάτων υποβάλλονται από Γενικές Συνελεύσεις των σχετικών Τμημάτων και η επιλογή των οργάνων διοίκησης γίνεται από τη Σύγκλητο. Η κανονική όμως λειτουργία των ΙΔΒΕ, η εκπαιδευτική, η οικονομική και η διοικητική δεν είναι ενταγμένες στην ακαδημαϊκή λειτουργία του ιδρύματος στο οποίο ανήκουν.

Πρόκειται για έναν παράλληλο αυτόνομο μηχανισμό που θα λειτουργεί στο εσωτερικό του κάθε ιδρύματος, με άλλα κριτήρια και άλλους, μη ακαδημαϊκούς, κανόνες. Δημιουργούνται, δηλαδή, δομές, στο εσωτερικό των ιδρυμάτων, οι οποίες θα λειτουργούν χωρίς αποτελεσματικό έλεγχο από τα όργανα των πανεπιστημίων, καταλύοντας έτσι την ακαδημαϊκή λειτουργία και την αυτοτέλειά τους. Ενώ τα ΙΔΒΕ δεν διαθέτουν δικές τους οργανικές θέσεις εκπαιδευτικού, τεχνικού ή λοιπού προσωπικού, μπορούν να προσλαμβάνουν συμβασιούχους διδάσκοντες και προσωπικό διοικητικής και τεχνικής υποστήριξης με πράξη του Προέδρου του ΙΔΒΕ.

Κάθε Πρόγραμμα συγκροτείται από Διδακτικές Ενότητες (ΔΕ) και κάθε ΔΕ περιέχει 25 έως 30 ώρες διδασκαλίας. Προβλέπονται Προγράμματα Επιμόρφωσης που οδηγούν σε Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης, Προγράμματα Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης που οδηγούν σε Πιστοποιητικό Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης και Προγράμματα Συμπληρωματικής Εκπαίδευσης που οδηγούν σε Πιστοποιητικό Συμπληρωματικής Εκπαίδευσης. Είναι δυνατή η έγκριση και λειτουργία Προγραμμάτων ΔΒΕ κοινών μεταξύ δύο ή περισσότερων ΙΔΒΕ ή σε συνεργασία με άλλα Πανεπιστήμια ή ΤΕΙ ή και με ομοταγή ιδρύματα της αλλοδαπής. Είναι δυνατή η αντιστοίχιση συναφούς επαγγελματικής

εμπειρίας με μία ή περισσότερες Διδακτικές Ενότητες ενός Προγράμματος ΔΒΕ. Δηλαδή, θεσμοθετείται ένα παράλληλο σύστημα εκπαίδευσης σε εθνική και διεθνή κλίμακα «απαλλοτριωμένο από τα ακαδημαϊκά χαρακτηριστικά» και τον έλεγχο και αρκούντως «ευέλικτο», ώστε να παράγει απασχολήσιμους για κάθε ζήτηση.

Η λειτουργία αυτού του συστήματος και η «συσλλογή», όπως προβλέπεται, τέτοιων ενδιάμεσων επαγγελματικών τίτλων, πιστοποιημένων από ένα σύστημα τύπου ECTS, θα απορρυθμίζει το πανεπιστημιακό σύστημα και θα το συμπιέζει ώστε να προσαρμόζεται σταδιακά στις προδιαγραφές του πρώτου κύκλου σπουδών του Ευρωπαϊκού Χώρου της Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Η «δια βίου κατάρτιση» που θεσμοθετεί το νομοσχέδιο, δεν έχει σχέση, στην καλύτερη περίπτωση, με τη σημαντική λειτουργία της δια βίου εκπαίδευσης, που είναι κοινωνικά αναγκαία και σύμφυτη με την εξέλιξη της επιστήμης και της τεχνολογίας.

Το σχέδιο νόμου συνιστά ένα νέο σημαντικό πλήγμα στο δημόσιο χαρακτήρα της ανώτατης εκπαίδευσης αφού επιτρέπει στα Ινστιτούτα έσοδα από την παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών, μελετών, εκτέλεση ερευνητικών έργων, δίδακτρα φοιτητών, ειδικές εισφορές και χρηματοδοτήσεις από ιδιωτικούς φορείς και κάθε είδους δάνεια.

Το διεθνές πανεπιστήμιο

Με το σχέδιο νόμου ιδρύεται, επίσης, το «Διεθνές Ελληνικό Πανεπιστήμιο» με έδρα τη Θεσσαλονίκη, το οποίο τελεί σε ακαδημαϊκή και λειτουργική σύνδεση με το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης και το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Το διεθνές ελληνικό πανεπιστήμιο οργανώνει και πραγματοποιεί «Διεθνή Προγράμματα Σπουδών» σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, στην αγγλική γλώσσα, και απευθύνεται σε υποψήφιους από τις βαλκανικές χώρες, τις παρευξείνιες χώρες, από την ομογένεια της δυτικής Ευρώπης και της Αμερικής και, τέλος, από τις Αραβικές χώρες. Γι αυτές τις νέες εκπαιδευτικές δραστηριότητες προβλέπονται δίδακτρα. Η ευθύνη του σχεδιασμού, της οργάνωσης και της εποπτείας υλοποίησης των Διεθνών Προγραμμάτων Σπουδών, η γενική ευθύνη της συνολικής λειτουργίας του Διεθνούς Ελληνικού Πανεπιστημίου, η επιλογή των φοιτητών καθώς και η επιλογή του κάθε μορφής διδακτικού προσωπικού δεν εντάσσονται, όπως περιγράφονται, στην κανονική λειτουργία των ακαδημαϊκών οργάνων των εμπλεκόμενων ιδρυμάτων.

Για τη δια βίου εκπαίδευση και το διεθνές ελληνικό πανεπιστήμιο δεν προβλέπεται δημιουργία νέων οργανικών θέσεων μελών Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ) και διοικητικού προσωπικού. Θα λειτουργούν με το προσωπικό των οικείων ιδρυμάτων, λειτουργία που δεν αποτελεί «ασυμβίβαστο έργο» (άλλο ένα δέλεαρ, μαζί με την εξουσία της διαχείρισης των νέων λειτουργιών και οργάνων, για να «εξαγοραστεί» η συναίνεση). Θα στηρίζονται κυρίως σε «εποχικούς διδάσκοντες» πάσης φύσεως: συμβασιούχους του Προεδρικού Διατάγματος 407, ωρομίσθιους και διδάσκοντες προερχόμενους από τον χώρο της παραγωγής. Αυτό αποτελεί άλλο ένα βήμα προς την παγίωση «ευέλικτων» εργασιακών σχέσεων στα ΑΕΙ, με επαγγελματικά ανασφαλείς εργαζομένους, χωρίς κατοχυρωμένα επαγγελματικά αλλά και ακαδημαϊκά δικαιώματα, οι οποίοι δεν θα συμμετέχουν στα όργανα διαμόρφωσης εκπαιδευτικής και ερευνητικής πολιτικής. Το νέο προφίλ

αυτούς τους στόχους και αναλαμβάνουν συγκεκριμένες δεσμεύσεις για την πολιτική εφαρμογής τους στην κάθε χώρα. Το «ανακοινωθέν του Βερολίνου» (2003), στο οποίο οι Υπουργοί Παιδείας παρουσιάζουν την πρόοδο που έχουν επιτελέσει οι χώρες τους για την υπαγωγή του πανεπιστημιακού τους συστήματος στη διαδικασία της Μπολόνια και όπου αναφέρονται τα συγκεκριμένα μέτρα που συναποφάσισαν ώστε το ουσιαστικό μέρος της διαδικασίας να έχει ολοκληρωθεί μέχρι το έτος 2005. Για την ουσιαστική κατανόηση του πολυνομοσχεδίου, συνεισφέρουν σημαντικά τρία ελληνικά κείμενα: η επιστολή του Υπουργού Παιδείας η οποία συνόδευε το κείμενο του πολυνομοσχεδίου προς τα πανεπιστήμια, η «Εισηγητική έκθεση» προς τη Βουλή και η «αναφορά για την ένταξη στη διαδικασία της Μπολόνια» που κατέθεσε ο έλληνας Υπουργός στη Σύνοδο του Βερολίνου.

Η αξιολόγηση

Για την αξιολόγηση της ανώτατης εκπαίδευσης, σύμφωνα με το πολυνομοσχέδιο, ιδρύεται το Εθνικό Συμβούλιο Διασφάλισης και Αξιολόγησης της Ποιότητας (ΕΣΔΑΠ) με αποστολή το σχεδιασμό, τον προγραμματισμό, τον συντονισμό και την εποπτεία των διαδικασιών αξιολόγησης. Το ΕΣΔΑΠ αποτελείται από 13 μέλη: τον πρόεδρο (καθηγητής πανεπιστημίου ή ΤΕΙ), 10 μέλη καθηγητές (7 από πανεπιστήμια, 3 από ΤΕΙ) και δύο φοιτητές (ένα από την ΕΦΕΕ και ένα από την ΕΣΕΕ). Για το όργανο αυτό προβλέπεται σημαντική υποστήριξη σε προσωπικό και μηχανισμούς. Η διαδικασία αξιολόγησης υλοποιείται μέσω «τετραετών επιχειρησιακών σχεδίων αξιολόγησης» (αποκαλυπτική η ορολογία των «επιχειρησιακών σχεδίων»!) και περιλαμβάνει την εσωτερική αξιολόγηση σε κάθε ίδρυμα και την εξωτερική αξιολόγηση που διενεργούν εξωτερικοί κριτές (επιλεγμένοι από λίστα ξένων εμπειρογνομόνων). Την εσωτερική αξιολόγηση αναλαμβάνει σε κάθε ίδρυμα η «Μονάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης», η οποία θεσμοθετείται με το πολυνομοσχέδιο. Προβλέπεται, ακόμα, η αξιολόγηση των σπουδών και των διδασκόντων από τους φοιτητές.

Τα κριτήρια που θα χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση θα καθοριστούν από το ΕΣΔΑΠ και δεν ορίζονται στο σχέδιο νόμου! Ενώ αναφέρεται ότι το εθνικό σύστημα αξιολόγησης θα επιτελεί «υποστηρικτικό σε σχέση με τη λειτουργία και τη συνεχή ανάπτυξη των ιδρυμάτων ρόλο», η αξιολόγηση είναι υποχρεωτική για όλα τα ιδρύματα της ανώτατης εκπαίδευσης και οι διαδικασίες αξιολόγησης αφορούν το σύνολο των δραστηριοτήτων των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης: το εκπαιδευτικό και το ερευνητικό έργο, την παροχή υπηρεσιών και την αποτελεσματικότητα του διοικητικού μηχανισμού των ιδρυμάτων, όπως και την συγκριτική αξιολόγηση ομοειδών προγραμμάτων σπουδών. Είναι δυνατόν ακόμα να επεκτείνεται σε ιδρύματα και των δύο τομέων της εκπαίδευσης (ΑΕΙ και ΤΕΙ). Αυτές οι διατυπώσεις δε συμβιβάζονται με «υποστηρικτικό ρόλο». Αντιθέτως, περιγράφουν μια νέα, εκ των άνω παρέμβαση, την οποία θα πρέπει να αποδεχθούν και να υιοθετήσουν «πάραυτα» όλα τα ιδρύματα της χώρας.

Διαφαίνεται ως αναπόφευκτη, ενώ δηλώνεται το αντίθετο, η σύνδεση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης με τη χρηματοδότηση των πανεπιστημίων (και βέβαια όχι «υποστηρικτικά»). Ήδη στα πανεπιστήμια έχουν επιβληθεί πολύ σημαντικές ανατροπές που συρρικνώνουν το δημόσιο χαρακτήρα τους. Βασικές λειτουργίες όπως οι Μεταπτυχιακές Σπουδές και η Έρευνα, είτε δεν χρηματοδοτούνται πλέον από την πολιτεία, είτε χρηματοδοτούνται από πόρους που έληξαν ή θα

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΙ
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
(Π.Ο.Σ.Δ.Ε.Π - Α.Ε.Ι)
URL: <http://www.ntua.gr/posdep>
e-mail: posdep@cs.ntua.gr

Υπερασπιζόμαστε το Δημόσιο Πανεπιστήμιο

**Η Π.Ο.Σ.Δ.Ε.Π
καλεί σε ανοικτή
εκδήλωση-συζήτηση**

Τετάρτη 8 Οκτωβρίου 2003
12:00 μ.μ.

Αμφιθέατρο Δρακόπουλου
Κεντρικό Κτίριο Παν/μίου Αθηνών.

Αγωνιζόμαστε για:

- Γενναία χρηματοδότηση των Α.Ε.Ι
- Αξιοπρεπείς αποδοχές
- Απόσυρση του Νομοσχεδίου για την Αξιολόγηση, τα Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης και το Διεθνές Ελληνικό Πανεπιστήμιο

Έρευνα, Τεχνολογία, Πόλεμος
η ευθύνη της επιστημονικής κοινότητας

Ο μιλητές

Μ. Αρβανίτη-Σωτηροπούλου

(Πρόεδρος Πανελλ. Ιατρ. Εταιρ. κατά της Πυρηνικής και Βιοχημικής απειλής)

Κ. Γαβρόγλου (Πανεπιστημιακός, Πανεπιστήμιο Αθηνών)

Δ. Δεληκαράογλου (Πανεπιστημιακός, ΕΜΠ)

Ν. Κατσαρός (Διευθυντής Έρευνας, Δημόκριτος)

Συντονιστής

Λ. Απέκης (Πανεπιστημιακός, ΕΜΠ, Αντιπρόεδρος ΠΟΣΔΕΠ)

Τετάρτη 2 Απριλίου 2003, 8 μ.μ.
Πολυτεχνείο, Αμφιθέατρο Γκίνη 18

Συσπείρωση
Πανεπιστημιακών

Συσπείρωση Πανεπιστημιακών

<http://www.ntua.gr/dep/SYS/>

schema@cs.ntua.gr

ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΩΝ

Το νομοσχέδιο για την «αξιολόγηση»

**Η νέα επίθεση
του νεοφιλελεύθερου εκσυγχρονισμού
στο πανεπιστήμιο**

